

2024-05-08 Nr. NV-1113

ĮSTATYMO PROJEKTAI Nr.: TAP- 24-502 TAIS-24-5678(2)		DĖL PACIENTŲ TEISIŲ IR ŽALOS SVEIKATAI ATLYGINIMO ĮSTATYMO NR. I-1562 13 IR 26 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO		
		Rengėjas	Svarstyta	Siūloma
Įtraukta į artimiausią Seimo sesiją	Pasirenkama ☒ Taip ☐ Ne	Sveikatos apsaugos ministerija	Pasirenkama ☐ TAP ☐ LRV pasitarimas ☐ LRV posėdis ☒ Nesvarstyta	Pasirenkama ☒ Svarstyti TAP ☐ Svarstyti LRV pasitarime ☒ Svarstyti LRV posėdyje ☐ Grąžinti tobulinti
Įgyvendina Vyriausybės programą	Pasirenkama ☐ Taip ☒ Ne			

SPRENDŽIAMA PROBLEMA

1. Projektu siekiama užtikrinti asmenų Konstitucinę teisę gauti neturtinės žalos dėl paciento mirties atlyginimą ir užtikrinti visų tokią žalą patyrusių asmenų lygiateisiškumą. Konstitucinis Teismas 2024-01-24 nutarime Nr. KT10-N1/2024 byloje Nr. 9/2023-16/2023 konstatavo, kad Pacientų teisių ir žalos sveikatai atlyginimo įstatymo (Įstatymas) 13 straipsnis tiek, kiek pagal jį *ne visi asmenys, dėl paciento mirties patyrę neturtinę žalą, turi teisę į tokios žalos atlyginimą šio įstatymo nustatyta tvarka, prieštarauja Konstitucijos 30 straipsnio 2 daliai, konstituciniams teisingumo, teisinės valstybės principams.* Įstatymo 13 straipsnyje įtvirtintas *baigtinis turinčių teisę gauti paciento sveikatai padarytos žalos atlyginimą, asmenų sąrašas (mirusio paciento sutuoktinis, nedarbingi tėvai (įtėviai), kiti nedarbingi išlaikytiniai, mirusio paciento vaikas, gimęs po jo mirties, su pacientu susiję ypač artimu ir glaudžiu ryšiu mirusio paciento darbingi tėvai (įtėviai) ir pilnamečiai vaikai (įvaikiai), kurie gali kreiptis dėl žalos atlyginimo pagal Įstatymą, o kiti Įstatyme nenurodyti asmenys dėl žalos atlyginimo turi kreiptis pagal bendrąsias civilinės atsakomybės sąlygas (į teismą). Įgyvendinant KT nutarimą turi būti panaikinamas teisės kreiptis dėl neturtinės žalos atlyginimo apribojimas, t. y. nustatyta, kad tokią teisę turi visi neturtinę žalą dėl paciento mirties patyrę asmenys (visi asmenys, kuriuos su pacientu siejo ypač artimas ir glaudus ryšys).*

2. Poreikis patikslinti Pacientų sveikatai padarytos žalos nustatymo komisijos (Komisija) nariams mokamo atlygio dydį siejamas su priimtu naujos redakcijos Biudžetinių įstaigų darbuotojų darbo apmokėjimo ir komisijų narių atlygio už darbą įstatymu, kuriame nustatytas naujas pareiginės algos koeficiento vienetas - *pareiginės algos (atlyginimo) bazinis dydis (BD) - 1 785,4 Eur ir naujos komisijų narių atlygio dydžių ribos.* Šios nuostatos dėl naujų komisijų narių atlygio dydžių ribų įsigaliojo 2024 m. sausio 1 d. Atsižvelgiant į tai, *Įstatyme turi būti nustatyti Komisijos narių ir ekspertų atlygio už atstovavimą teisme bei ekspertų atlygio už išvadą bei dalyvavimą Komisijos posėdyje koeficientai, taikant naują bazinį dydį.*

PROBLEMOS SPRENDIMO PRIEMONĖS

Projektu siūloma nustatyti:

1. kad teisę tik į neturtinės žalos atlyginimą turi visi asmenys, kuriuos su pacientu siejo ypač artimas ir glaudus ryšys. Dėl ryšio artimumo ir glaudumo spręs Komisija pagal šių asmenų ar jų atstovo pateiktus duomenis, patvirtinančius paciento ir šių asmenų ypač artimą ir glaudų ryšį (atsižvelgiant į bendravimo intensyvumą ir rūpinimosi vienas kitu pobūdį).

2. naujo bazinio dydžio koeficientus (išraiška euraiš liktų iš esmės tokia pat, kaip šiuo metu):

- už vieną atstovavimo teismuose nagrinėjant vieną civilinę bylą valandą - 0,009 pareiginės algos bazinio dydžio atlygis (taikant BD 1 785,4 euro, tai būtų 16,07 euro (0,82 euro daugiau nei šiuo metu);
- už pasiruošimą atstovauti viename teismo posėdyje - 0,015 pareiginės algos bazinio dydžio atlygis (26,78 euro, 0,74 euro daugiau);
- ekspertams mokamas 0,237 pareiginės algos bazinio dydžio atlygis už sveikatos apsaugos ministro nustatytus reikalavimus atitinkančios išvados pateikimą (423,14 euro, 0,92 euro daugiau)) ir 0,009

TEISĖS AKTO PROJEKTO DALYKINIO VERTINIMO PAŽYMOS FORMA

pareiginės algos bazinio dydžio atlygis už kiekvieną dalyvavimo Komisijos posėdyje valandą (16,07 euro).

Siūloma numatyti, kad įstatymas taikomas apskaičiuojant Komisijos narių, ekspertų sąraše nenurodytų sveikatos priežiūros specialistų ir kitų ekspertų sąraše nenurodytų sveikatos priežiūros specialistų, teikiančių išvadas Komisijai, atlygį nuo 2024 m. sausio 1 d. (t. y. nuo Darbo apmokėjimo įstatymo įsigaliojimo dienos).

IGYVENDINIMO MECHANIZMAS

Įstatymo projektui įgyvendinti turės būti priimti trys Vyriausybės nutarimai dėl Pacientų sveikatai padarytos žalos nustatymo komisijos nuostatų, dėl Turtinės ir neturtinės žalos, atsiradusios dėl paciento sveikatai padarytos žalos, atlyginimo tvarkos aprašo ir dėl Biudžetinių įstaigų darbuotojų darbo apmokėjimo ir komisijų narių atlygio už darbą įstatymo įgyvendinimo.

Atsižvelgiant į tai, kad Vyriausybės 2024 m. vasario 7 d. nutarimu Nr. 105 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2005 m. vasario 10 d. nutarimo Nr. 152 „Dėl Pacientų sveikatai padarytos žalos nustatymo komisijos nuostatų patvirtinimo“ pakeitimo“ buvo pakeisti Komisijos narių apmokėjimo už posėdžius ir pasirengimą jiems koeficientai taikant naują bazinį dydį, buvo pasirašytos pakeistos paslaugų teikimo sutartys su Komisijos nariais ir ekspertais.

Įsigaliojus įstatymui, Komisijos nariams ir ekspertams turės būti sumokėtas pagal įstatymo projekte numatytus koeficientus apskaičiuoto atlygio ir laikotarpiu nuo 2024 m. sausio 1 d. iki įstatymo įsigaliojimo faktiškai sumokėto atlygio skirtumas.

Vidutiniškai per metus išvadas Komisijai teikia 142 ekspertai, vidutiniškai per metus į teismą kreipiamasi dėl 24 Komisijos sprendimų.

Komisijos nariams ir ekspertams atlygis mokamas iš VLIK administruojamos sąskaitos, kurioje kaupiamos asmens sveikatos priežiūros įstaigų įmokos žalai, atsiradusiai dėl paciento sveikatai padarytos žalos, atlyginti. 2024 m. planuojamos sąskaitos pajamos – 6 509 tūkst. eurų, o Komisijos ir ekspertų veiklai apmokėti suplanuota 250 tūkst. eurų.

2023 m. Komisija pagal žalos be kaltės modelį priėmė 20 sprendimų, kuriais 399 300 Eur neturtinės žalos atlyginta 34 pareiškėjams. Pagal žalos be kaltės modelį vienam pareiškėjui nustatyta vidutiniškai 11 700 Eur neturtinės žalos dėl paciento mirties.

Darant prielaidą, kad dėl vienos mirties papildomai neturtinė žala būtų atlyginama nuo 1 iki 6 asmenų (pvz., sugyventiniui, broliui arba seseriai ir 4 anūkams), vienos mirties atveju papildomai reikėtų nuo 11 700 iki 70 200 Eur. Jei kiekvienais metais būtų tiek pat (22) kaip 2023 m. pacientų mirčių (atitinkančių įstatymo 24 straipsnio 6 dalyje nurodytas sąlygas), įstatymo nuostatų dėl platesnio asmenų, turinčių teisę į neturtinės žalos atlyginimą, rato **įgyvendinimui kasmet papildomai reikėtų nuo 257 400 iki 1 544 400 Eur.**

TEISĖS AKTO PROJEKTO DERINIMAS

Projektas suderintas su Teisingumo ministerija, Socialinės apsaugos ir darbo ministerija, Finansų ministerija ir Valstybine ligonių kasa.

Į Teisingumo ministerijos pastabas atsižvelgta: papildytas aiškinamasis raštas informacija apie Komisijos narių ir ekspertų atlygio mokėjimą nuo 2024 m. sausio 1 d., o projektas papildytas nuostatomis dėl Komisijos nariams ir ekspertams nuo 2024 m. sausio 1 d. iki šio įstatymo įsigaliojimo sumokėto atlygio ir šiuo laikotarpiu mokėtino atlygio, apskaičiuoto pagal šį įstatymą, skirtumo sumokėjimo). Socialinės apsaugos ir darbo ministerija pateikė pasiūlymus el. paštu (pridedama), į juos atsižvelgta.

KITI SVARBŪS ASPEKTAI

Atkreiptinas dėmesys, kad teikiamas įstatymo projektas yra įtrauktas į Seimo VI (pavasario) sesijos darbų programą.

PAŽYMĄ PARENGĖ

Aurelija Urbonienė

Socialinės politikos grupė